

Tisková zpráva

4. června 2021, Praha

Vzácným druhům hmyzu v Bílých Karpatech a Beskydech pomáhají pily, kosy a ovce

V těchto dnech je vzácně možné na rozkvetlých loukách pozorovat jasoně dymnivkového. Tento středně velký motýl býval kdysi běžný, avšak v průběhu posledních dekád jeho populace výrazně klesly především kvůli změnám v obhospodařování krajiny. Nyní je proto na seznamu kriticky ohrožených druhů a Česká společnost entomologická jej vyhlásila hmyzem letošního roku [1]. Projekt Ze života hmyzu [2], který nyní probíhá v CHKO Bílé Karpaty a Beskydy, by měl přispět k tomu, aby z naší krajiny nezmizel úplně.

„Obnovujeme desítky hektarů zarostlých pastvin a luk, aby mohl jasoně dymnivkový posílit své populace. Prořezáváme tu náletové dřeviny, u luk pak hlídáme, aby se seč a pastva prováděly ve vhodných termínech a rozsahu. Výhodou je, že i to, co dnes vypadá jako les, je oficiálně vedeno jako travní porost a tzv. lesní pastva tu tedy může bez problémů probíhat. Na lesních pozemcích je totiž zakázána již od dob Marie Terezie,“ vysvětluje Veronika Havlíčková, koordinátorka projektu z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Jasoně dymnivkový pro svůj život potřebuje poměrně pestré prostředí. Samičky po spáření nejdříve kladou vajíčka do půdy v podrostu světlého lesa. Vajíčka po naklazení čekají až do následujícího jara, než se z nich vylíhnou housenky, které se živí výhradně rostlinou dymnivkou. Po vykuknutí je možné pozorovat dospělce od května do července na rozkvetlých loukách, kde se živí nektarem z květů a snaží se rychle spářit. Nutnou podmínkou pro zdárný vývoj a přežití populací jasoně je návaznost květnatých luk na světlé lesy, kde samičky kladou vajíčka a vyvíjí se zde housenky. Problémem však je, že světlé lesy v ČR téměř neexistují.

„Drobné tradiční hospodaření na loukách a pastvinách z naší krajiny téměř vymizelo. V minulosti bylo běžné hospodařit na daleko menších plochách, kde se pásala drobná stáda různých hospodářských zvířat. Louky se kosily postupně podle počasí a sil hospodářů. Právě tak přirozeně vznikala pestrá mozaika travních porostů s rozptýlenými keři a stromy. Zcela běžnou praxí bylo také ořezávání stromů na otop či krmivo pro dobytek, který se často pásal v lese. Porosty stromů díky tomu nebyly husté, neexistovaly ostré přechody mezi loukou a lesem tak, jak to vidíme dnes. A právě pestrá mozaika různých stanovišť bez ostrých hranic vyhovuje celé řadě druhů rostlin a živočichů, které jsou dnes na pokraji vyhynutí. To vše se projektem snažíme nahrazovat a postupně tato stanoviště obnovit,“ vysvětluje Michal Plátek, projektový entomolog z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Projekt Ze života hmyzu by měl obnovit celkem 510 hektarů stanovišť cílových druhů hmyzu (280 v ČR a 230 na Slovensku), z nichž přes 400 ha už bylo nějakým způsobem zasaženo. Potrvá však ještě dlouhé roky, v některých případech i desetiletí, než budou nové plochy zcela přichystané k rozšíření nových hmyzích obyvatel. Z celkového množství projektových ploch je 287,5 ha určeno k obnově některé z forem světlého lesa (pařezina, pastevní háj či přechod mezi loukou a lesem), na 152,5 ha se obnovují pastviny a louky a 70 ha bude přeměněno z intenzivně obhospodařovaných luk a pastvin na extenzivní. Rozčlení se na menší celky, bude se na nich méně pást a sekat než dosud a vysadí se zde množství původních dřevin.

Projekt nepomáhá jen jasoni dymnivkovému. Světlé lesy jsou domovem například roháče obecného. Tento největší evropský brouk potřebuje k dlouhému vývoji larev (až 5 let) navíc dostatek mrtvého dřeva. Rozdílné životní nároky mají pak modrásci černoskvřnný, bahenní a očkovaný, pro něž jsou obnovovány suché pastviny či vlhké louky. Nejnáročnějším projektovým druhem je pak vzácný žluťásek barvoměnný, o jehož záchranu se snaží slovenští partneři projektu. Ten totiž vyžaduje kombinaci skoro všech výše

uvedených typů prostředí rozložených na velkém území. Obnova zmíněných stanovišť pomůže nejen projektovým druhům, ale celé škále dalšího, méně nápadného hmyzu, a tedy celkové biologické bohatosti v této oblasti.

Poznámky:

[1] <https://www.entopol.cz/hmyz-roku-2021/>

[2] Projekt „Ochrana vybraných druhů hmyzu soustavy Natura 2000 v přeshraniční oblasti Západních Karpat (ČR-SR)“ (zkráceně Ze života hmyzu) je financován z komunitárního programu LIFE Evropské komise, který podporuje evropsky významné druhy rostlin a živočichů a ochranné činnosti v evropsky významných lokalitách po celé EU. Realizace projektu probíhá od poloviny roku 2017 do konce roku 2022, s celkovým rozpočtem 4 222 005 eur (přibližně 110 mil. Kč). Vedle AOPK ČR se na něm podílí i další čeští partneři a také jeden slovenský. V CHKO Bílé Karpaty jsou to ZO ČSOP Bílé Karpaty a Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s., v CHKO Beskydy pak ČSOP SALAMANDR a infinity-progress z.s., na slovenské straně – v CHKO Biele Karpaty Bratislavské regionální ochranné sdružení. Někteří partneři přímo vykonávají krajinotvorná opatření, jiní mají na starosti šíření povědomí o důležitosti biologické bohatosti v krajině a snaží se co nejzajímavější formou přiblížit spletitý životní cyklus cílových druhů, který je až překvapivě velice komplikovaný.

Více na www.zezivotahmyzu.cz

Kontakt:

Veronika Havlíčková, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, koordinátorka projektu Ze života hmyzu, tel: 730 588 774, e-mail: veronika.havlickova@nature.cz

Michal Plátek, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, entomolog projektu Ze života hmyzu, tel: 734 698 215, e-mail: michal.platek@nature.cz

Karolína Šulová, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, tel: 724 102 406, e-mail: karolina.sulova@nature.cz,

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky – www.nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky je státní instituce, která zajišťuje odbornou i praktickou péči o naši přírodu, zejména o chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky. Více na www.nature.cz.